

قسمت دوم سازمان صلاحیت-اختیارات

ماده ۳

الف- شورای پول و اعتبار از ۱۵ نفر اشخاص زیر تشکیل میشود:

۱- رئیس کل بانک مرکزی ایران

۲- وزیر صنایع و معادن

۳- وزیر کشاورزی

۴- وزیر بازرگانی

۵- دادستان کل دیوان عالی کشور

۶- نماینده اطلاق بازرگانی

۷- مدیر کل شورای عالی اقتصاد

۸- مدیر کل شورای پول و اعتبار

۹- مدیر کل بانک ملی ایران

۱۰- یک نفر نماینده بانکهای خصوصی

۱۱- یک نفر استاد اقتصاد بمعرفی دانشگاه

۱۲- یک نفر نماینده شورای کشاورزی کشور

۱۳- یک نفر متخصص اقتصاد صنعتی

۱۴- پولی و مالی

۱۵- کارگری

ب- رئیس کل بانک مرکزی ایران سمت ریاست شورا را خواهد داشت.

ج- اشخاص مذکور در بند های ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ از طرف هیئت وزیران برای مدت سه سال منصوب میشوند.

در سه سال اول در آخر هر سال یک نفر قریه از عضویت خارج و خود او یا شخص دیگری برای مدت سه سال بجای او منصوب میشود.

در صورت فوت یا استعفا یا عدم توانایی انجام کار و یا اخراج عدم صلاحیت هر یک از اعضاء عضو دیگری بجای او منصوب و دوره مأموریت او را تکمیل خواهد نمود.

د- اعضای شورای پول و اعتبار قبل از شروع بکار باید در جلسه شورای پول و اعتبار قسم یاد نموده و خدا را گواهی بگیرند که در انجام وظایف شورای پول و اعتبار نهایت دقت و دلسوزی را مبذول دارند و کلیه تصمیمات خود را مقرون به صلاح کشور نموده و رعایت کامل حفظ اسرار شورا را بنمایند.

ماده ۴- شورای پول و اعتبار میتواند در هر مورد که لازم باشد اشخاص صلاحیت دار برای مشورت درباره امور مخصوص انتخاب و دعوت کند.

ماده ۵- ۱- شورا بر حسب دعوت رئیس خود لااقل ماهی یکمرتبه تشکیل جلسه میدهد و نیز هر موقع که لااقل پنج نفر از اعضای شورا اتفاقاً کنند تشکیل جلسه خواهد داد.

۲- برای مذاکره و اخذ تصمیم ضرورتاً لااقل دو سوم از اعضاء در جلسه شورا ضروری است. تصمیمات با اکثریت دو سوم آراء اعضای حاضر اتخاذ می شود.

۳- صورت مجلس مذاکرات شورا در دفتر مخصوصی ضبط شده و باعضای رئیس و دبیر شورا رسیده و در هر کتبخانه نگهداری میشود. رئیس شورا برای اعضای کلیه مکاتبات که شامل رد و نوشت و یا مستخرجه های صورت مجلس ها نیز میباشد بدین کل شورا اختیارات خواهد داد.

ماده ۶- دستگاههای دولتی و مؤسسات اعتباری دولتی و خصوصی موظفند در صورت تقاضای شورا کلیه اطلاعاتی که برای شورا لازم بداند یا استثنای موارد مذکور در بند ۲ ماده ۴ را در اختیار شورا بگذارند.

ماده ۷- ۱- اعضای شورای پول و اعتبار جز در مواردی که قانون وظایف برای آنها تعیین کرده است موظف بحفظ اسرار و اطلاعاتیکه بمناسبت کار خود بدست آورده اند میباشد.

۲- اعضای اداری شورا و مشاورین و افرادی که شورا در اجرای وظایف خود به آنها مراجعه میکند نیز مشمول بند یک بالا میباشد.

۳- متخلفین از مقررات این ماده مشمول مجازات مقرر در ماده ۱۳۸ قانون کیفر عمومی خواهند بود.

ماده ۸- ۱- شورای پول و اعتبار هر گونه اطلاعاتیکه وزیر دارایی بخواند در دسترس او نمیگذارد.

۲- شورا هر سه ماه یکمرتبه گزارشی از طرز اجرای وظایف خود و تحولات پولی و بانکی وزیر دارایی میدهد و هر گونه نظرات و پیشنهاداتی که درباره احتیاجات اقتصاد ملی مفید بداند نیز در گزارش خود ذکر میکند.

۳- مابقی سود و بهره متعلق بدولت است ولی مادامیکه دولت به بانک مرکزی ایران بدهی دارد برای وارزیدگی مزبور در اختیار بانک مرکزی گذارده میشود.

فصل پنجم مقررات مختلف

ماده ۲۲

۱- اعضای شورای عالی و هیئت عامل و هیئت نظار و بازرس دولت بایستی قبل از شروع بکار در حضور اعضای مجمع عمومی سوگند یاد کنند که اسرار بانک را حفظ نمایند.

ماده ۲۳

اعضای هیئت عامل و شورای عالی و هیئت نظار و بازرس دولت در مدت تصدی خود نمیتوانند اقدام بمعاملات تجاری نموده یا عضویت شرکتها و بنگاههای تجاری را قبول نمایند مگر با اجازه مخصوص مجمع عمومی مشروط باینکه موارد نامبرده متخالف مصالح بانک نباشد.

ماده ۲۴

چنانچه یکی از مشتریان بانک ورشکست شود و یا بدهی خود را بموقع بپایان نبرد از یا ترتیب رضایت بخشی برای وارز آن ندهد بانک میتواند کلیه مطالبات خود را از حسابهای او برداشت نماید.

ماده ۲۵

مجمع عمومی یادشده برای اعضاء شورای عالی و هیئت نظار تصویب مینماید که در مقابل خدمات آنها پرداخت شود.

ماده ۲۶

بانک در مقابل اسناد صادره وقتی ملزم است که دارای دو امضای مجاز باشد.

ماده ۲۷

این قانون از تاریخ که قانون پولی و بانکی کشور بموقع اجرا گذارده شود قابل اجرا بوده و چنانچه قانون اساسنامه بانک ملی ایران مصوب ۲۳ مرداد ۱۳۱۷ خواهد بود ولی در مورد عملیاتی که طبق اساسنامه سابق شروع شده تا موقع ختم آن همان مقررات اساسنامه سابق مجری خواهد بود همچنین کلیه آئین نامه ها تا تغییر آن بقدر خود باقی میمانند.

لایحه قانونی فوق که مشتمل بر بیست و هفت ماده است (طبق قانون اعطاء اختیار کمیسیونهای مشترک دارای وادگستری مجلسین جهت تصویب لایحه بانکی و پولی کشور و اساسنامه بانک ملی ایران) در تاریخ هفتم خردادماه ۳۹ بتصویب کمیسیونهای نامبرده رسیده قابل اجرا میباشد.

رئیس مجلس شورای ملی

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

رئیس محترم

۳- شورا نمی تواند جز بموجب قانون و با موافقت قبلی وزیر دارائی با انتشار هیچگونه نشریه ای اقدام کند مگر انتشاراتی که جنبه تحقیقی و علمی داشته باشد

قسمت سوم - دیر کل و دیر خانه

ماده ۹-۱۱

دیر کل شورای پول و اعتبار بر حسب پیشنهاد رئیس شورای پول و اعتبار و تصویب وزیر دارائی برای مدت شش سال منصوب میشود.

۲- دیر کل شورای پول و اعتبار با نمایندگی او در مقابل دادگاه و مراجع قانونی دیگر و ادارات دولتی و غیر دولتی نماینده تام الاختیار شورا میباشد و کلیه دعاوی حقوقی و جزائی بوسیله او اقامه و دفاع می شود.

قسمت چهارم - مقررات مختلف

ماده ۱۰

دستگاههای شورای پول و اعتبار جزو لاینفک سازمان بانک مرکزی ایران میباشد و هزینه آنها مانند هزینه شورا بر عهده بانک مرکزی ایران است و کارمندان اداری شورای پول و اعتبار جزو کارمندان اداری بانک مرکزی ایران میباشد.

فصل دوم

پول

قسمت اول - تعریف - برابری

ماده ۱۱

واحد پول کشور ایران ریال است که یکصد دینار تقسیم میشود.

ماده ۱۲

قیمت یک گرم طلای خالص ۱۵۹/۶۳۹۶۱۵۹ ریال (هشتاد و پنج ریال و دو میلیون و سیصد و نود و شش هزار و یکصد و پنجاه و شش ده میلیونم ریال) است و یک ریال بحتوی ۱۱۷۳۱۶/۰۰۰ گرم (یکصد و هفتاد هزار و سیصد و شانزده ده میلیونم گرم طلای خالص میباشد).

ماده ۱۳

برابری پولهای خارجی نسبت بر بال و نرخ خرید و فروش ارز توسط بانک مرکزی با رعایت تعهدات کشور در مقابل صندوق بین المللی پول تعیین و در روزنامه رسمی کشور درج خواهد گردید.

قسمت دوم - امتیاز و انحصار انتشار پول

ماده ۱۴

۱- امتیاز انتشار پول در انحصار دولت است.
۲- این امتیاز مطابق مقررات این قانون منحصر از طرف بانک مرکزی ایران بدون دخالت هیچ دستگاه دولتی یا خصوصی دیگری به اجرا گذارده میشود.

قسمت سوم - جریان قانونی و قوه اجرا

ماده ۱۵

۱- تنها اسکناس و پولهای فلزی که در تاریخ تصویب این قانون در جریان بوده و یا بموجب این قانون انتشار مییابد جریان قانونی و قوه اجرا خواهند داشت.

۲- میزان قوه اجرا انواع اسکناس و مسکوکات فلزی در جریان به پیشنهاد بانک مرکزی ایران توسط شورای پول و اعتبار تعیین و سر از تصویب وزیر دارائی بموقع اجرا گذاشته خواهد شد.

۳- بانک مرکزی ایران در مقابل سرعت یا کم شدن ریال ازین وقت اسکناسها و مسکوکات هیچگونه تعهد و مسؤولیتی ندارد.

ماده ۱۶

۱- پول طلا جریان قانونی نخواهد داشت مگر اینکه بنابه پیشنهاد شورای پول و اعتبار هیئت وزیران بموجب تصویب نامه اجازه بجریان گذاردن آنرا صادر کند. ترتیب و شرایط ضرب مسکه ها و طریقه بجریان گذاردن و خروج آنها از جریان نیز بهمین طریق تعیین خواهد شد.

۲- شرایط وارد کردن طلا و تفرقه بکشور یا صدور از کشور برای احتیاجات مسلم اقتصادی به پیشنهاد شورای پول و اعتبار و تصویب هیئت وزیران خواهد بود.

قسمت چهارم - انتشار و جریان گذاردن پول و خروج

آن از جریان ماده ۱۷

ماده ۱۷

۱- مبلغ اسمی و شکل نقشه و رنگ و سایر مشخصات اسکناسها و همچنین مبلغ اسمی جنس و میزان فلز - وزن و اندازه و سایر مشخصات اسکناسها و همچنین مبلغ اسمی جنس و میزان فلز - وزن و اندازه و سایر مشخصات پولهای فلزی در گردش باستانی پول طلا و موهلت و طرز و شرایط خروج آنها از گردش به پیشنهاد بانک مرکزی ایران و تصویب وزیر دارائی خواهد بود.

۲- در احتیاج مدتی که برای خروج اسکناس یا پول فلزی از جریان معین شده مبالغ ارائه نشده و یا قانه تی خود را از دست خواهد داد. ولی بانک مرکزی تاده سال پس از آن تاریخ پولهای منسوخ را بدون دریافت هزینه با پول رایج تعویض خواهد کرد و پس از خاتمه این مدت مبلغ پولهای ارائه نشده عاید خزانه دولت شده و در صورت بدی دولت به بانک بصرف استهلاك دیون دولت بیا نک مرکزی خواهد رسید.

۳- اسکناسهای دارای اضا و وزیر دارائی و رئیس کل بانک مرکزی ایران خواهد بود.

قسمت پنجم - پشتوانه

الف - اصول کلی

ماده ۱۸

بانک مرکزی ایران نمی تواند هیچگونه تعهد ریالی بشکل اسکناس بنماید مگر این که در مقابل آن با قلام دارائی های مذکور در زیر بطوری که در مواد ۲۰ تا ۲۷ این قانون تعریف شده اند اضافه شده باشد.

الف - طلا طبق ماده ۲۰

ب - ارز طبق ماده ۲۱

ج - اسناد قرضه صادره و یا تضمین شده از طرف دولت و شهرداری ها و و اما و درون مشابه آن طبق مواد ۲۳ و ۲۴ و ۲۵

د - در صورتی که اسناد قرضه مندرج در بند ج بالا کافی نباشد مطالبات ریالی بابت اعتبارات صنعتی بازرگانی و یا کشاورزی طبق ماده ۲۶

ماده ۱۹

از دارائی های مذکور در ماده ۱۸ قسمت الف وب نباید از چهل درصد مجموع کمتر باشد.

ب - پشتوانه طلا

ماده ۲۰

۱- دارائی های که جزو پشتوانه طلا قبول میشوند عبارتند از شمش طلا و طلای مسکوک موجود در خزانه های بانک و طلائی که در بانک های مرکزی بینگانه و مؤسسات مالی بین المللی سپرده شده باشد.

۲- طلای تحریری بندوق بین المللی پول و یا بانک بین المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات بین المللی مشابه بابت سهمیه و باسرمایه طبق طبق قوانین مصوبه

ج - پشتوانه ارضی

ماده ۲۱- دارائی های ارضی قابل قبول جزو پشتوانه منحصر عبارتند از:

الف - اسکناس های خارجی مورد قبول بانک مرکزی ایران
ب - مطالبات ارزی اعم از دیداری یا مدت دار که مدت آن از شش ماه تجاوز نکند.

ج - هر گونه پرداخت بندوق بین المللی پول و یا بانک بین المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات بین المللی مشابه بابت سهمیه و باسرمایه طبق قوانین مصوبه

د - استادی که از طرف دولتهای بینگانه و صندوق بین المللی پول و بانک بین المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات مالی بین المللی و دستگاههای مشابه صادر یا تضمین شده

ه - مطالبات ریالی یا ارزی از خارج که بر اثر اجرای قراردادهای بین المللی پرداخت و مبادلات ارزی و یا پایای حاصل شده یا حدودی که در قراردادهای مزبور پیش بینی شده است.

و - اسناد بازرگانی قابل پرداخت به ارز صادره عهده خارجه که دارای دوام و معتبر باشد که یکی از آن باید امضای بانک واکذارنده باشد و سر رسید آنها از حدودی که در ماده ۲۷ پیش بینی شده بیشتر نباشد.

ز - ارزهایی که بعنوان پشتوانه قبول میشود باید قابل تبدیل بطلا باشد و شورای پول و اعتبار بر حسب پیشنهاد هیئت عامل بانک مرکزی ایران این نوع ارزها را تعیین مینماید و در صورت اقتضا حداکثر مبالغی را که از هر کدام از ارزهای مزبور در پشتوانه میتوان قبول کرد معین خواهد نمود.

ماده ۲۲- سود و زیان های حاصل از تغییر برابریهای قانونی و یا اتفاقات ناشی از قوه قهریه بحساب دولت خواهد بود در صورت زیان دولت میتواند سند خزانه صادر و بیا نک مرکزی تسلیم نماید.

د اسناد صادره یا تضمین شده از طرف دولت و شهرداری ها و و اما و مطالبات مشابه

ماده ۲۳- دارائی های حاصل از اعطای وام و تسهیلات اعتباری بدولت که در پشتوانه قابل قبول میباشد منحصر از مطالبات زیر تشکیل میشود.

فصل سوم بانک مرکزی قسمت اول - تشکیل - مرکز اصلی - سرمایه

ماده ۲۸

۱ - بمنظور حفظ ارزش پول و تنظیم اعتبارات مؤسسه مستقلی بنام بانک مرکزی ایران تشکیل میگردد که دارای حق انحصاری انتشار اسکناس و پول فلزی خواهد بود.

۲ - مرکز اصلی بانک مرکزی ایران تهران است ولی در صورت اقتضای مصالح عالی کشور میتواند بموجب تصویب نامه هیئت وزیران مرکز را بمحل دیگری تغییر کند.

۳ - بانک مرکزی ایران میتواند شعب بانایندگی در هر جا ضروری بداند تأسیس نماید و بایانک ملی ایران نمایندگی بدهد.

ماده ۲۹

بانک مرکزی ایران تابع قوانین و آئین نامه های عمومی مربوط بدولت و بنگاهانی که بانسرمایه دولت تشکیل شده اند میباشد مگر آنکه در قوانین مربوط صراحتاً از بانک مرکزی ایران اسم برده شده باشد ولی نسبت بسوازی که در این قانون پیش بینی نشده باشد بانک تابع قوانین مربوط بشرکتهای سهامی است.

ماده ۳۰

مبلغ ۳۰۶۰۹۰۵۳۰۱۷۶۸۵۰ ریال (سه میلیارد و شصصد و نه میلیون و هشتصد و پنجاه و سه هزار و یکصد و هشتاد و شش ریال و هشتاد و پنج دینار) قسمتی از تفاوت ارزیابی پشوانه موضوع قانون ۲۸ اردیبهشت ماه ۱۳۳۶ که در حباب مخصوص نزد بانک ملی ایران موجود است ببانک مرکزی ایران منتقل و ۳۰۶۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال سه میلیارد و شصصد و میلیون ریال آن بابت سرمایه و بقیه ۳۰۶۰۹۰۵۳۰۱۷۶۸۵۰ ریال (سه میلیون و هشتصد و پنجاه و سه هزار و صد و هشتاد و شش ریال و هشتاد و پنج دینار) و ریال اندوخته بانک مزبور را تشکیل خواهد داد.

قسمت دوم - وظایف

ماده ۳۱

وظایف بانک مرکزی بقرار زیر است:

الف - نگاهداری حساب برای دولت و شهر دارها و بنگاهها و مؤسسات دیگر که تمام یا قسمتی از سرمایه آن متعلق بدولت است و یا تحت نظارت دولت میباشد و انجام کارهای بانکی آنها در داخل و خارج طبق قراردادها و یا بوزارت دارایی و یا مؤسسات مربوط منعقد میکند دولت و مؤسسات مزبور نیز مکلفند وجوه خود را منحصر نزد بانک مرکزی ایران نگاهداری و عملیات بانکی خود را توسط بانک مزبور انجام دهند.

ب - انجام کلیه عملیات مربوط باسناد قرضه دولت طبق قرارداد باوزارت دارایی.

ج - در مؤسسات مالی بین المللی نمایندگی دولت بوده و در اجرای موافقتنامه های مالی و بازرگانی بین دولت و سایر کشورها قرارداد های پرداخت منعقد و بحساب دولت اجرا خواهد نمود. دولت میتواند برای جریان روان احتمالی ناشی از تبدیل ارز و عدم وصول مطالبات و اعتبارهای اعطا شده یا نظایر آن که ممکن است در اجرای اینگونه قراردادها پیش آمد کند اسناد خزانه صادر و ببانک مرکزی ایران تسلیم نماید.

د - حفظ موازنه ارزی کشور و در صورت لزوم پیشنهاد تنظیم مقررات مربوط بمعاملات ارزی بشورای پول و اعتبار. مقررات مزبور پس از تصویب هیئت وزیران قابل اجرا خواهد بود.

ه - افتتاح و نگاهداری حساب جاری نزد بانکهای خارجه و یا نگاهداری حساب بانکهای داخله و خارجه در نزد خود و انجام کلیه عملیات مجاز بانکی دیگر و تحصیل اعتبارات در داخل و خارج بحساب خود و یا بحساب بانکهای داخله.

قسمت سوم - عملیات

ماده ۳۲ - بانک مرکزی ایران میتواند عملیات زیر را انجام دهد:

الف - کلیه معاملات مربوط بطلا و ارز

ب - تنزیل مجدد بروات و اسناد بازرگانی و اسناد وام های صنعتی و کشاورزی که از طرف بانکهای ثبت شده در ایران ارائه میشود و یا اعطای وام و اعتبارات آنها

ج - اعطای وام بدولت یا با تضمین دولت و با تضمین اعتبارات اعطائی بدولت یا به اشخاص ثالث بمعانت دولت طبق قانون و یا صدور اوراق قرضه در مقابل اینگونه وامها طبق قرارداد جداگانه باوزارت دارایی دولت قبل از تقدیم هر گونه لایحه و ام بجهت تسهیل نقل و حوالی پول و اعتبار را تحصیل و ضمیمه لایحه خواهد نمود.

۱ - تا میزان ۴۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال چهارده میلیارد ریال بدهی های دولت ببانک ملی ایران

۲ - اسناد خزانه ای که ممکن است دولت در اجرای مقررات ماده ۲۲ این قانون صادر و ببانک مرکزی واگذار کند

۳ - اسناد بهره تعلق نمیکرد و مورد احتمالی حاصله از تغییر برابری قانونی طلا و اوراق پشوانه و یا تعویض پول در جریان قبل از هر چیز بمصرف استهلاک این اسناد خواهد رسید.

۴ - تقاضای گرانیکه بمنظور تسهیل پرداختهای جاری در اختیار دولت گذارده میشود.

۵ - تا حدود یکدهم درآمد پیش بینی شده هر سال مشروط بر اینکه:

الف - اجازت استفاده از تقاضا گردان ضمن تصویب قانون بودجه هر سال بمصوب رسیده باشد.

ب - جمع کل خبالتی که تحت این عنوان استفاده میشود از یکدهم وصولیهای فعلی بودجه عادی در دوره عملکرد سال قبل تجاوز نکند.

ج - بموجب قانون دولت مکلف شده باشد کل مبالغ استفاده شده را حداکثر تا آخر سال مالی مورد بحث بدون در نظر گرفتن باقیمانده دوره عمل مسترد دارد.

۶ - اسناد خزانه و اوراق قرضه صادره و یا تضمین شده از طرف دولت و شهر دارها مشروط بر اینکه در هر مورد اجازت انتشار آن قانوناً تحصیل شده باشد.

۷ - وامهای اعطائی بشهر دارها تا حدود سی درصد درآمد سالانه آنها و شرکتهای و بنگاههای تجاری که با سرمایه دولت تشکیل میشود با تضمین وزارت دارایی.

ماده ۲۴

کلیه تعهدات دولت ناشی از اجرای ماده ۲۳ که بعنوان پشوانه قبول شده است بوسیله جواهرات سلطنتی موضوع قانون ۲۵ آبانماه ۱۳۱۶ تضمین میشود و نگاهداری و حفاظت جواهرات مزبور بطولای پشوانه ببانک مرکزی ایران واگذار میگردد.

ماده ۲۵

اسناد قرضه دولتی که بعنوان پشوانه قبول شده اند در صورتیکه قیمت آنها مساوی یا پائین تر از قیمت در موقع واریز باشد بقیمت خرید و چنانچه قیمت خرید آنها زیادتر از قیمت واریز باشد بقیمت واریز منسوب می گردد.

۵ - مطالبات مربوط بعملیات بازرگانی و صنعتی و کشاورزی

ماده ۲۶

فقط دارائیهای ذیل بعنوان عملیات اعتباری بازرگانی و صنعتی و کشاورزی جزء پشوانه پذیرفته میشوند:

۱ - برائتهای زمانی و هر گونه اسناد بازرگانی زمانی دیگری که بحواله کرد قابل پرداخت باشد مشروط بر اینکه دارای سهامضای معتبر بوده که یکی از آنها باید امضای بانک و گذارنده باشد.

۲ - وامها و سایر مطالبات زمانی با مدت معین که در برابر شمش و یا مسکوک طلا پرداخت شده باشد.

۳ - اسناد وامها ای که بانک ملی ایران بمؤسسات تولیدی و مؤسسات تخصصی اعتبار صنعتی داده است حداکثر تا ۳۶۱ میلیون ریال.

۴ - وامهای اعطائی بمؤسسات تخصصی اعتباری که بطور مستقیم یا غیر مستقیم متعلق بدولت بوده و یا تحت نظارت دولت اداره میشوند طبق شرایط زیر:

الف - مدت این وامها از یکسال تجاوز نکند.

ب - وامهای مزبور بوسیله و گذاری مطالبات مؤسسات نامبرده ببانک مرکزی ایران تضمین شود. سر رسید مطالباتی که بدین منظور ببانک مرکزی واگذار میشود از تاریخ دریافت وام از بانک مرکزی از یکسال بیشتر نباشد و کلیه حقوق بانک و گذارنده نسبت بمطالبات مزبور ببانک مرکزی منتقل گردد.

ج - ارزش اسمی مطالبات و گذارنده لااقل معادل یک سوم از مبلغ وام اعطائی بانک مرکزی بیشتر باشد.

د - مطالبات و گذارنده با تضمین شخص ثالث قابل قبول یا با گروگان بنفع بانک مرکزی ایران همراه باشد.

ماده ۲۷

سر رسید بروات و اسناد بازرگانی و وامها و سایر مطالبات مذکور در بند ۱ ماده ۲۶ از تاریخ قبول آنها در پشوانه نباید از ۱۲۰ روز تجاوز کند ولی شورای پول و اعتبار میتواند در مورد اعتبارهای صادره مدت ۱۲۰ روز فوق را حداکثر تا ۳۰۰ روز افزایش دهد.

۵- خرید و فروش اوراق قرضه صادره یا تصمین شده از طرف دولت که بموجب بند ۴ ماده ۲۳ این قانون صادر شده و یا اوراق قرضه صادره یا تصمین شده از طرف دولت های خارجی و یا مؤسسات مالی معتبر.

ماده ۳۳- در موارد توقف و یا ورشکستگی بدهکاران موجودی حساب آنها نزد بانک مرکزی در درجه اول بمصرف واریز بدهیهایی آنها بپایان می کشد و خواهد رسید

قسمت چهارم- ارکان بانک

ماده ۳۴- بانک مرکزی ایران دارای ارکان ذیل است:

الف- مجمع عمومی

ب- رئیس کل

ج- شورای پول و اعتبار

د- هیئت عامل

ه- هیئت نظارت اندوخته اسکناس

و- هیئت نظار

ز- بازرس دولت

الف- مجمع عمومی

ماده ۳۵- مجمع عمومی بانک از اعضای شورای پول و اعتبار و هیئت عامل و هیئت نظار و بازرس دولت تحت ریاست وزیر دارائی تشکیل میشود

ماده ۳۶- مجمع عمومی بانک لااقل سالی یکمرتبه و علاوه بر آن بتقاضای وزیر دارائی و یا رئیس کل بانک و یا سه نفر از اعضاء بدعوت رئیس مجمع تشکیل و دارای وظایف و اختیارات زیر میباشد:

الف- رسیدگی و اظهار نظر نسبت به گزارش وضع بانک که رئیس کل بانک بمجمع داده است

ب- انتخاب هیئت نظار

ج- تصویب ترانزنامه بانک و پیشنهاد تقسیم سود

د- تصویب گزارش سالانه عملیات بانک قبل از تقدیم به هیئت دولت

ه- اتخاذ تصمیم نهائی نسبت به نظریات و تصمیمات هیئت نظار

ماده ۳۷-

۱- تصمیمهای مجمع عمومی در صورتی معتبر است که اکثریت هر یک از دو گروه شورای پول و اعتبار و هیئت نظار حاضر باشند. تصمیمها با اکثریت آراء عدم حاضری که حق رای دارند اتخاذ میشود و در صورت تساوی آراء تصمیم طرفی که رای رئیس جزو آن است قابل اجرا می باشد.

۲- هیئت عامل و هیئت نظار و بازرس دولت در مجمع عمومی حق رای ندارند

ب- رئیس کل

ماده ۳۸-

۱- رئیس کل بانک مرکزی ایران پیشنهاد وزیر دارائی و تصویب هیئت وزیران بموجب فرمان ملوکانه برای مدت سه سال منصوب و انتخاب مجدد او بلامانع است.

۲- رئیس کل بانک علاوه بر ریاست شورای پول و اعتبار طبق بند ب ماده (۳) این قانون عضویت شورای عالی اقتصاد را نیز خواهد داشت.

ماده ۳۹-

رئیس کل بانک بالاترین مقام اداری بانک بوده و علاوه بر اختیار استخدام تعلیق و یا اخراج کارمندان و مستخدمین و تعیین شغل و حقوق و ترفیع آنها و بطور کلی انجام تمام امور داخلی و اداری در حدود آئین نامه ها و بودجه ای که بتصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید دارای وظایف و اختیارات ذیل می باشد:

الف- اجرای تصمیمات شورای پول و اعتبار و هیئت عامل بانک

ب- نظارت در اجرای این قانون و اساسنامه و آئین نامه های بانک

ج- نمایندگی بانک در کلیه مراجع قضائی و غیر قضائی با حق توکیل

د- اتخاذ تصمیم نسبت به کلیه امور جاری بانک که این قانون صراحتاً جزو وظایف و اختیارات سایر ارکان بانک قرار نداده است

ه- تفویض قسمتی از اختیارات خود و حق امضای قائم مقام و معاونین و یا کارمندان دیگر

و- تقدیم گزارش از وضع حسابهای بانک بمجمع عمومی و شورای پول و اعتبار

ز- آگاه ساختن هیئت نظار از کلیه تصمیمات شورای پول و اعتبار

ج- شورای پول و اعتبار

ماده ۴۰-

شورای پول و اعتبار علاوه بر وظایف مذکور در ماده ۲ این قانون عملیات ذیل را نیز بپیشنهاد رئیس کل بانک انجام میدهد

الف- تصویب آئین نامه استخدام و سایر آئین نامه های داخلی و بودجه بانک

ب- تعیین نرخ رسمی، کنترل و نرخ بهره و کارمزد معاملات با دولت و سایرین

ج- تنظیم آئین نامه اجرایی قانون ارز و پیشنهاد آن به هیئت دولت برای صدور و تصویب نامه

د- اتخاذ تصمیم راجع به خرید و یا فروش طلا و یا نقد و ورود آن به کشور و یا خروج آن از کشور و خروج طلا و نقد از کشور و یا بدعوت هیئت وزیران نیز برسد

ه- اتخاذ تصمیم نسبت به هر موضوع دیگری که از طرف رئیس کل بانک در حدود این قانون پیشنهاد شود

د- هیئت عامل

ماده ۴۱-

هیئت عامل بانک مرکزی از رئیس کل و قائم مقام رئیس کل و سه نفر معاون تشکیل میشود

ماده ۴۲-

قائم مقام رئیس کل بانک بر حسب پیشنهاد رئیس کل بانک و موافقت وزیر دارائی و تصویب هیئت وزیران بفرمان ملوکانه برای مدت سه سال منصوب میگردد و در صورت غیبت یا معذورت رئیس کل بانک کلیه اختیارات و وظایف قانونی او را خواهد داشت

بلامانع است

ماده ۴۳-

معاونین بانک بپیشنهاد رئیس کل بانک و موافقت وزیر دارائی بموجب تصویب نامه هیئت وزیران برای مدت سه سال منصوب میشوند و تجدید انتخاب آنها بلامانع است

ماده ۴۴-

اعضای هیئت عامل باید قبل از شروع بکار با حضور سه نفر از وزراء که هیئت وزیران تعیین میکنند سوگند یاد نمایند

ماده ۴۵-

وظایف قائم مقام و هر یک از معاونین در رئیس کل تعیین مینماید

ه- هیئت نظارت اندوخته اسکناس

ماده ۴۶-

۱- برای نظارت در اندوخته اسکناس هیئت مخصوصی مرکب از

۹ نفر بشرح ذیل تشکیل میشود

از طرف مجلس سنا و نفر از ستانورها

از طرف مجلس شورای ملی و نفر از نمایندگان

وزیر دارائی

دادستان کل

رئیس کل بانک مرکزی ایران

خزانهدار کل

بازرس دولت و بانک مرکزی ایران

مدت مأموریت نمایندگان مجلسین یک سال بوده و در اولین جلسه مجلس شورای ملی و سنا در اردیبهشت ماه هر سال و اگر در آن موقع مجلس دایر نباشد در اولین جلسه ای که مجلس رسمی شود انتخاب خواهند شد و در هر حال تا انتخاب جانشین خود باین سمت باقی خواهند ماند

۲- هیئت نظارت اندوخته اسکناس عهده دار وظایف ذیل است

الف- بازرسی و دریافت اسکناسهای چاپ شده

ب- نگاهداری اسکناسها و تحویل آن ها بپایان در مقابل پشتوانه قانونی و تحویل اسکناسها بپایان از لحاظ حساب پشتوانه در حکم بچریان گذاشتن آن خواهد بود

ج- دریافت اسکناسها اینکه از جریان خارج میشود

د- دریافت اسکناسها اینکه باید باطل شود و رسیدگی بعملیات مربوط با آنها و معدوم کردن آنها

ه- در موقع معدوم کردن اسکناس ها صورت مجلسی در دفتر مخصوص تهیه شده و رونوشتی از آن بوزارت دارائی فرستاده میشود

و- نگاهداری حساب های پشتوانه اسکناس طبق قوانین و مقررات

مقررات

و- هیئت نظار

ماده ۴۷ هیئت نظار مرکب از پنج نفر است که مجمع عمومی برای مدت یک سال از میان اشخاص صلاحیتدار انتخاب مینماید

ماده ۴۸

هیئت نظار بدستور رئیس هیئت لاقبل مانعی یکبار تشکیل جلسه داده و دارای وظایف و اختیارات زیر میباشد

الف - وظایف

- ۱- مراقبت در امور بانك طبق مقررات این قانون
- ۲- رسیدگی بدفاتر و حسابهای بانك و خلاصه حسابهای اینكه بانك طبق ماده ۵۷ این قانون هر ماه منتشر مینماید
- ۳- رسیدگی بوضع موجودی اسکناس و پولهای فلزی
- ۴- رسیدگی بشرازنامه سالیانه و گواهی صحت یار آن و تهیه نظریات خود برای مجمع عمومی

ب - اختیارات

- ۱- بدون هیچگونه محدودیت زمانی میتواند کلیه اسناد و حسابها و اموال بانك را مورد رسیدگی قرار دهد
- ۲- در صورت لزوم میتواند از مضمون هر نوع مکاتبه و یا صورتجلسه و بطور کلی هر نوع نوشتهجات بانك اعم از اداره مرکزی و شعب و نمایندگی ها اطلاع حاصل نماید

- ۳- میتواند آزادانه بدون اطلاع قبلی هر يك از دواب بانك را بازرسی كند و برای این منظور میتواند بخرانه ها و صندوق های بانك و پشتوانه اسكناس اعم از طلا و جواهر دسترس داشته باشد
- ۴- هیئت نظار میتواند عملیات مندرج در این ماده را مستقیما یا بوسیله یکی از اعضای خود اجرا نماید

ماده ۴۹

هیئت نظار حق مداخله مستقیم در امور بانك ندارد ولی می تواند نظریات، خود را كتبا بر رئیس كل اطلاع دهد كه برطرف ۱۵ روز درباره آنها اظهار نظر كند در خاتمه این مدت یعنی پس از دریافت توضیحات و ملاحظات رئیس كل بانك هیئت نظار موضوع را مجدداً مورد رسیدگی قرار داده و نظر قطعی خود را برای تسلیم بمجمع عمومی بانك ابراز مینماید. اتخاذ تصمیم نهائی یا مجمع عمومی خواهد بود.

ز- بازرس دولت

ماده ۵۰

وزارت دارائی بوسیله یکنفر بازرس كه بر حسب پیشنهاد وزیر دارائی و تصدیق نامه هیئت وزیران تعیین میشود بر عملیات بانك نظارت میکنند و گزارشهای مرتب راجع بامور بانك از او دریافت میدارد حقوق اعضای هیئت نظار و بازرس دولت كه بموجب تصویب نامه تعیین میشود از طرف وزارت دارائی پرداخت میگردد

ماده ۵۱

بازرس دولت میتواند بدون حق رأی در جلسات شورای پول و اعتبار و هیئت نظار شركت نماید.

قسمت پنجم - وضع ماهیانه ترازنامه و تقسیم سود

ماده ۵۲

سال مالی بانك در آخر اسفند ماه هر سال پایان میرسد حساب های بانك در آخر اسفند بسته شده و ترازنامه بانك باید لاقبل يكماه قبل از تشكيل مجمع عمومی به هیئت نظار تسلیم شود. تصویب ترازنامه از طرف مجمع عمومی برای هیئت عامل بمنزله مفاسد حساب خواهد بود. ترازنامه پس از تصویب مجمع عمومی بدولت تسلیم گردیده و در روزنامه رسمی کشور درج میشود

ماده ۵۳

ارزیابی ارقام دارائی و بدهی در ترازنامه بشرازیل خواهد بود طلا و ارز و اوراق بهادار طبق فصل دوم این قانون اموال منقول و غیر منقول به قیمت تمام شده پس از وضع استهلاك طبق فصل چهارم این قانون

سود ویژه بانك عبارت است از درآمد بانك پس از وضع هزینه و استهلاكها سود ویژه علاوه بملغ نقل شده از سال قبل پس از وضع مالیاتها بشرا ذیل تقسیم میشود

- ۱- در درصد آن برای اندوخته قانونی كنار گذاشته میشود و اوقتیكه اندوخته مورد نیاز برای سرمایه بانك بشود
- ۲- در درصد برای اندوخته احتیاطی
- ۳- يك قسمت برای نقل بحساب سال بعد طبق پیشنهاد رئیس كل

- ۴- بقیه سود ویژه متعلق بدولت است ولی ماداميكه دولت ببانك مقروض است سهم دولت از سود ویژه بصرف استهلاك بهره واصل بدیهای دولت میرسد

فصل ششم - مقررات مختلف

ماده ۵۴

هیئت نظار و بازرس دولت بایستی قبل از شروع بكار در حضور مجمع عمومی سوگند یاد كنند كه اسرار بانك را حفظ كنند

ماده ۵۵

اعضای هیئت عامل بانك و هیئت نظار و بازرس دولت در مدت تصدی خود نمیتوانند اقدام بمعاملات تجاری نموده یا عضویت شركت ها و شركتگاههای تجاری را قبول نمایند و یا در سایر دستگاههای دولتی یا ملی سمتی داشته باشند جز در مؤسسات خیریه و اجتماعی آنها بطور غیر موظف

ماده ۵۶

بانك در مقابل اسناد صادره از بانك وقتی ملزم است كه لاقبل دارای دوام باشد مجاز باشد

ماده ۵۷

بانك مركزی ایران موظف است لاقبل ماهی يكمرتبه صورت خلاصه از وضع حسابهای خود طبق نمونه ایكه بتصویب شورای پول و اعتبار میرسد انتشار دهد

فصل چهارم - بانكداری

ماده ۵۸

۱) بانك مؤسسه ایست كه بصورت شركت سهامی مطابق قانون بازرگانی تشكيل شده و بر اساس مواد این فصل بعملیات بانكي اشتغال ورزد

ماده ۵۹

۲) تشخیص عملیات بانكي با شورای پول و اعتبار است اشتغال بعملیات بانكي مشوع است مگر با اجازه شورای پول و اعتبار. اساسنامه بانكها نیز باید بتصویب شورای پول و اعتبار برسد. ادارات ثبت مكلفند برای ثبت بانكهای داخلی مسوافت كشی شورای پول و اعتبار و رونوشت اساسنامه مصوبه شورا را مطالعه نمایند

ماده ۶۰

شورای پول و اعتبار میتواند در صورتيكه تعداد بانكهای موجود را در رشته بخصوصی کافی بداند از صدور اجازه تأسیس بانك جدید برای آن رشته خود داری نماید

ماده ۶۱

۱) در موارد زیر اجازه تأسیس بانك از طرف شورای پول و اعتبار باطل میشود

- الف- در صورت تقاضای خود بانك
- ب- در صورتيكه بانك برای مدت يكسال از تاریخ ابلاغ اجازه ثبت عملیات خود را شروع نمكند
- ج- در صورتيكه بانك بدون عذر موجه فعالیت خود را برای مدتی متجاوز از سه ماه قطع كند

۲) در موارد زیر نیز شورای پول و اعتبار میتواند است اجازه صادره را باطل نماید

- الف - موقعيكه بانك برخلاف اساسنامه خود یا برخلاف قوانین و تصویب نامه ها و آئین نامه های متكي به این قانون رفتار كند
- ب- موقعیكه قدرت پرداخت از بانك سلب شود

۳) جز در مواردی كه ابطال اجازه از طرف خود بانك تقاضا شده باشد در سایر موارد شورای پول و اعتبار باید ایزاد یا ایرادات خود را كتبا به بانك خطی اعلام دارد و بانك مزبور در ظرف ۱۰ روز از وصول اظهار پاسخ خود را كتبا به دبیرخانه شورای پول و اعتبار تسلیم دارد

۴) بانكها می توانند در مدت ۳۰ روز از ابلاغ تصمیم نهائی شورای پول و اعتبار به هیئت وزیران شكایت نمایند و تصمیم هیئت وزیران قطعی است

دوسال فروخته شود مگر آنکه شورای پول و اعتبار مدت بیشتری را اجازه دهد.

۳) جمع اعتبارات و وام های اعطائی به يك شخص حقیقی یا حقوقی نباید از ده درصد سرمایه پرداخت شده و اندوخته های بانك تجاوز نماید.

ماده ۶۶ شورای پول و اعتبار میتواند حداکثر حداقل بهره و کارمزد بعضی از عملیات مشخص بانکی را تعیین نماید.

ماده ۶۷ ۱) قبول سپرده پس انداز یا هر گونه حساب مشابه مجاز است.

۲) سپرده های پس انداز یا حسابهای مشابه آن از نظر مصرف بشرح زیر تقسیم میشود.

الف - نقد بشکل موجودی صندوق یا مطالبات از بانك مرکزی و یا صندوق پس انداز ملی یا اوراق قرضه صادره یا تضمین شده از طرف دولت و یا بانك مرکزی ایران.

ب - مطالباتی که مدت آن از سه ماه تجاوز ننماید.

پ - مطالباتی که مدت آن بیش از سه ماه باشد.

۳) تعیین نوع مصرف وجوه پس انداز و نسبت بین موجودی نقدی و مطالبات سه ماهه یا بلند مدت با شورای پول و اعتبار است.

ماده ۶۸ اشخاصیکه در ایران یا در خارج به علت ارتکاب جنایت و یا جنحه های مهم که مستلزم مجرمیت ارحقوق اجتماعی باشد محکوم شده یا بشوند از اداره کردن امور بانك محرومند.

ماده ۶۹ اعضاء هیئت عامل با هیئت مدیره و رؤسای هیچ بانکی نمیتوانند بدون اجازه مجمع عمومی در بانك دیگری سمتی داشته باشند.

ماده ۷۰ بانك در مقابل کلیه خساراتی که در اثر عملیات بانك متوجه مشتریان بشود مسئول است و چنانچه خسارت وارده به بانك ذرائع تخلف هیئت مدیره یا هیئت عامل از مقررات و آئین نامه های بانكداری و یا مقررات اساننامه بانك متوجه شده باشد اعضای هیئت عامل یا هیئت مدیره متضامن مسئول خسارت وارده به بانك میباشد مگر آنکه مسئولیت شخص یا اشخاص معینی ثابت شود.

ماده ۷۱ شورای پول و اعتبار بموجب آئین نامه نسبت های بین سرمایه پرداخت شده و اندوخته ها را از یک طرف و انواع تعهدات را از طرف دیگری و یا اداراتی نقدی و مطالبات کوتاه مدت و بلند مدت را از یک طرف و انواع تعهدات را از طرف دیگری تعیین و یا بانكها ابلاغ مینماید.

ماده ۷۲ بانكها مکلفند قسمتی از سپرده های اشخاص را ببانك مرکزی ایران بپردازند.

نوع و میزان این سپرده ها و بهره ای که بانك مرکزی باین سپرده ها باید بپردازد طبق آئین نامه ای که تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید تعیین میشود و در هر حال در مورد سپرده های مدت دار و پس انداز از ۲۰ درصد و سپرده برداری از ۳۰ درصد تجاوز نخواهد نمود. و تعیین شورای پول و اعتبار در این مورد نسبت به عموم بانكها یکسان خواهد بود.

ماده ۷۳ شورای پول و اعتبار شرایط و حداکثر تعهدات ناشی از ظهرنوسی و ضمانت نامه های صادره از طرف بانك و همچنین میزان و نوع وثیقه این قبیل تعهدات را تعیین مینماید.

ماده ۷۴ بانكها موظفند از سیاست اعتباری بانك مرکزی ایران پیروی نموده و دستورهای شورای پول و اعتبار را که در حدود این قانون صادر میشود بپذیرد اجرا بگذارند.

ماده ۷۵ شورای پول و اعتبار میتواند حسابهای بانكها را مورد رسیدگی قرار دهد.

برای رسیدگی به حسابها و عملیات بانك شورای پول و اعتبار میتواند حسابداران متخصص و یا اشخاص فنی صلاحیت دار دیگری را مأمور کند و پس از دریافت گزارش کتبی و مدلل مأمور مذکور تصدیقات مقتضی در حدود اختیارات خود اتخاذ نماید. در کلیه موارد اقدامات شورای پول و اعتبار و مأمورین آن باید با توجه بوضع عمومی بازار و حفظ اسرار حقای صورت گیرد.

ماده ۶۲

۱) کلیه سهام بانكها باید با نام باشد
۲) بانك های ایرانی نمی توانند بیش از چهل درصد سهام خود را به اتباع خارجه واگذار نمایند خواه این واگذاری در حین تأسیس و یا پس از آن بعمل آید

بانك ها باید که بیش از چهل درصد سرمایه آن متعلق باتباع میگانه باشد خارجی تلقی شده و ثبت آن ممنوع است مگر با اجازه قانون

۳) بانك های موجود در تاریخ تصویب این قانون از مقررات بندهای يك و دو این ماده و بندهای ۲ ماده ۶۳ مستثنی هستند

ماده ۶۳

۱) سرمایه بانك ها عموماً نقدی و در موقع تأسیس یا افزایش سرمایه هنگام انجام تشریفات ثبتی باید در بانك مرکزی ایران سپرده شده باشد

۲) سرمایه بانك های داخلی حداقل یکصد ملیون ریال است که باید لااقل پنجاه درصد آن پرداخت شده باشد و سرمایه بانك های خارجی حداقل باید یکصد ملیون ریال پرداخت شده باشد

۳) در صورتی که بانكها فعالیت خود را فقط بنقاط خارج از تهران محدود نموده و در تهران شعبه یا نمایندگی نداشته باشند میتوانند با سرمایه ای معادل نصف مبلغ مندرج در بند ۲ بالا ثبت برسند.

ماده ۶۴

۱) بانكها مکلفند که حداقل ۱۵ درصد سود ویژه سالانه خود را بحساب اندوخته قانونی منتقل نمایند تا آنکه اندوخته مزبور معادل سرمایه بانك بشود و بعد از آن اختیاری است.

از حساب اندوخته با موافقت شورای پول و اعتبار و فقط برای جبران زیان و یا افزایش سرمایه میتوان استفاده نمود.

۲) بانكهای خارجی اندوخته را فقط میتوانند با اجازه شورای پول و اعتبار بمصرف افزایش سرمایه ثبت شده در ایران و یا جبران زیان وارده از عملیات در ایران بپردازند

ماده ۶۵

۱) عملیات ذیل برای بانكها ممنوع است

الف خرید و فروش کالا بمنظور تجارت.

ب - خرید اموال غیر منقول زائد بر احتیاجات بانك مبلغ مستهلك نشده اموال غیر منقول مورد احتیاج بانك نباید از سی درصد سرمایه پرداخت شده و اندوخته ها تجاوز کند مگر در مورد بانكهای ساختمانی و بانكهایی که موضوع عمل اصلی آنها انجام معاملات غیر منقول است که میتوانند تا معادل سرمایه و اندوخته بعلاوه بیست درصد سپرده های نزد خود غیر منقول داشته باشند

ج - خرید و تگاعداری اوراق بهادار خارجی بحساب خود بانك مگر با اجازه قبلی شورای پول و اعتبار

د - باز خرید سهام خود مگر با اجازه قبلی شورای پول و اعتبار بمنظور تقلیل سرمایه.

ه - اعطای اعتبار یا وام در مقابل وثیقه سهام خود بانك برای مبلغی بیش از ۲۵ درصد مبلغ پرداخت شده آن.

و - انتشار اوراق دیداری در وجه حامل که بجای پول رایج مصرف شود.

ز - اعطای اعتبار یا اعضای هیئت مدیره یا هیئت عامل ببنیانی بیش از دو برابر حقوق سالانه آنها مگر با اجازه مجمع عمومی.

ح - اعطای اعتبار به مؤسسه ای که اعضای هیئت مدیره یا هیئت عامل در آن بیش از سی درصد ذینفع باشند مگر با موافقت مجمع عمومی.

ط - اعطای اعتبار بکارمندان اداری شورای پول و اعتبار مگر با اطلاع شورا و یا شرایطی که در مورد سایر مشتریان رعایت میشود.

ی - در مورد بانكهای تخصصی انجام عملیاتی سواي آنچه که در اساننامه آنها ذکر شده است.

ک - خرید سهام و اسناد وام از يك شرکت یا بنگاه و یا مشارکت در يك شرکت یا مبلغی بیش از ده درصد سرمایه پرداخت شده و اندوخته های بانك و در هر حال جمع اینگونه اوراق باید از سی درصد سرمایه پرداخت شده و اندوخته تجاوز نماید ولی شورای پول و اعتبار میتواند در مورد سهام و اسناد قرضه مؤسسات اعتباری ایرانی که بموجب قانون مخصوص تأسیس شده باشد و یا در مورد اوراق قرضه صادره یا تضمین شده از طرف دولت ایران اجازه تجاوز از این اصل را بدهد.

ل - تملیک کالا و غیر منقول و سهام و اوراق بهادار برای وصول مطالبات بانك بیش از حد مقرر در بند يك بالا مجاز میباشد ولی باید در ظرف

ماده ۷۶

۱- سال مالی بانکها در آخر اسفندماه هر سال خاتمه مییابد و ترانزنامه و حساب سود و زیان بتاريخ مزبور طبق نمونههای مصوب شورای پول و اعتبار تهیه و يك نسخه از آن پس از تصویب که نباید از سه ماه از تاریخ بستن ترانزنامه تجاوز نماید، به منظور تهیه آمار بانکی بشورای پول و اعتبار فرستاده میشود.

۲- سود ویژه بانکهای غیر دولتی تا میزان شش درصد سرمایه پرداخته شده از مالیات معاف میباشد.

ماده ۷۷

بانکها موظفند ترانزنامه خود را طبق نمونه مصوب شورای پول و اعتبار لا اقل در دو روزنامه یومیه کثیرالانتشار درج و يك نسخه از آخرین ترانزنامه خود را در محل بانک درجائیکه در دسترس عموم باشد آگهی نمایند.

ماده ۷۸

۱- بانکها موظفند علاوه بر هر گونه آمار که مورد نیاز شود یا باشد همه مابه وضع دارائی و بدهی و وضع ارزی خود را طبق نمونه مصوب شورای پول و اعتبار برای شورای پول و اعتبار بفرستند.

۲- شورای پول و اعتبار میتواند به منظور تعیین میزان تعهدات اشخاص ببنانکها اطلاعات لازم را از بانکها بخواهد. اطلاعات جمع آوری شده بدون این که میزان تعهد اشخاص را نسبت بهر بانک مشخص سازد فقط برای استفاده ببنانکها خواهد بود.

ماده ۷۹

شورای پول و اعتبار میتواند

الف - بعضی از اصول حیابداری و نظارت نگاهداری حساب را بجای اصول مقرر در قانون تجارت تجویز کند.

ب - تشکیل اندوختههای احتیاطی برای جبران زیان احتمالی حاصل از عدم وصول مطالبات مشکوکالتهمین نماید.

ج - میزان استهلاك دارائیهای منقول و غیر منقول و نوشت افزار و امثال آن را تعیین کند. در هر حال حداکثر مدت استهلاك منقول از پنج سال و غیر منقول از ده سال نباید تجاوز کند.

د - بجای نگاهداری عین اسناد و اوراق تجویز نماید که پس از مدت ده سال از تاریخ وصول اسناد یا صدور آن از بانکها عکس برداری شده و در این صورت قیلم بالعکس های مزبور در دادگاه سندیت خواهد داشت.

ماده ۸۰

مدیران بانکها قبل از شروع بکار باید در جلسه شورای پول و اعتبار سوگند یاد نمایند که در کلیه اقدامات خود اولاً مصالح کشور ایران را ملحوظ و ثانیاً مصالح صاحبان سرمایه و مشتریان را محفوظ و بر طبق قوانین و مقررات رفتار کنند. مدیران بانکها که طبق قانون قبلی قسود نموده اند از این قاعده مستثنی هستند.

ماده ۸۱

در صورت انحلال یا ورشکستگی بانکها تصفیه امور آنها طبق قانون بازرگانی یا نظارت شورای پول و اعتبار بعمل خواهد آمد و دارائی های آنها در ایران باید بدو به مصرف و اریز بدهی ها برسد.

ماده ۸۲

در صورت انحلال یا ورشکستگی بانک استرداد سپرده های پس انداز یا حساب های مشابه از محل فروش دارائی های بانک تا میزان بیست هزار ریال (۲۰۰۰۰) بر کلیه تعهدات دیگر بانک مقدم است.

مجازاتهای اداری و کیفری

ماده ۸۳

مدیران و متصدیان اذانه بانکهای که مقررات مواد ۷۶ و ۷۷ و ۷۸ این قانون را رعایت نکنند بجزای نقدی از ده هزار ریال تا یکصد هزار ریال محکوم خواهند شد و نیز بانکهای که در دادن پاسخ به تقاضای شوری نسبت باقلام ترانزنامه و صورت وضعیت حسابها و اطلاعات آماری و غیره تلف مهلت مقرر قصور ورزند برای هر روز تاخیر پرداخت یا تصدیرال جریمه محکوم خواهند شد.

ماده ۸۴

مدیران و متصدیان اداره بانکهای که از مقررات بندب ماده ۶۵ و مواد ۷۶ و ۷۷ این قانون تخلف کنند بجزای نقدی از ده هزار تا یکصد هزار ریال محکوم خواهند شد.

مقررات مختلف

ماده ۸۵

از تاریخ تأسیس بانک مرکزی ایران

۱- مسئولیت تمامی بولهای فلزی که بحساب دولت در جریان گذارده شده برعهده بانک مرکزی ایران است و در مقابل وزارت دارائی کلیه بولهای فلزی رایج و سرسکهها و عطلس های موجود و حساب وجه الضمان را بلاعرض به بانک مرکزی ایران واگذار خواهد نمود.

۲- کلیه اختیارات و مزایای مذکور در قانون واگذاری معاملات ارزی ببنانک ملی ایران مصوب ۲۴ اسفندماه ۱۳۳۶ عیناً ببنانک مرکزی ایران منتقل میشود و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی بدون اجازه بانک مرکزی ایران حق انجام معاملات ارزی نخواهد داشت.

اشخاص حقیقی یا حقوقی که تاکنون دارای اجازه انجام معاملات ارزی میباشد احتیاج بکسیب اجازه مجدد از بانک مرکزی ندارند ولی تابع کلیه مقررات و آئین نامه های ارزی که بموجب این قانون صادر میشود خواهند بود.

۳- کلیه وظائف و اختیاراتی که بموجب قانون اجازه مشارکت دولت ایران در صندوق و بانک بین المللی و قوانین هدی برای مشارکت در موسسات مشابه و بسته بدستگاههای مزبور ببنانک ملی ایران ریاست نشر اسکناس یا تکمیلی ایران (هیئت نظارت اندوخته اسکناس) واگذار شده ببنانک مرکزی ایران خواهد بود.

۴- هیئت رسیدگی بچلب و حمایت سرمایه های خارجی موضوع ماده دوم قانون چلب و حمایت سرمایه های خارجی مصوب ۷ آذر ۱۳۳۴ در بانک مرکزی ایران تشکیل شده و ریاست آن باریس کل بانک مزبور میباشد.

ماده ۸۶

اسکناس های بانک ملی ایران که در تاریخ تصویب این قانون منتشر شده و یاد خزانه بانک موجود و یا سفارش داده شده بجای اسکناس های بانک مرکزی رواج قانونی دارد و باطل آن طبق مقررات این قانون بعمل خواهد آمد. اسکناس های بانک مرکزی ایران و همچنین طلا و قهره و عطلس های مسکوکة فلزی و متعلق ببنانک مرکزی ایران از حقوق گمرک و کلیه عوارض مالیات های دیگر معاف میباشد.

ماده ۸۷

۱- مبلغ ۷۱۰۹۸۵۳۱۷۶ ریال (هفت میلیارد و یکصد و نه میلیون و هشتصد و پنجاه و سه هزار و یکصد و هشتاد و شش ریال و هشتاد و پنج دینار) حاصل از تفاوت ارزیابی پشتوانه اسکناس موضوع قانون اردیبهشت ماه ۱۳۳۶ که ۲۶۰۹۸۵۳۱۷۶ ریال (سه میلیارد و شصت و نه میلیون و هشتصد و پنجاه و سه هزار و یکصد و هشتاد و شش ریال و هشتاد و پنج دینار) آن بموجب ماده ۳۰ این قانون ببنانک مرکزی ایران منتقل شد و بقیه آن که بالغ بر ۳۵۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال (سه میلیارد و یکصد میلیون ریال) میشود ب سرمایه بانک کشاورزی ایران علاوه میشود که فقط طبق قوانین مربوط به واگذاری مبلغ فوق ببنانک کشاورزی مورد استفاده قرار گیرد.

۲- بانک مرکزی ایران مبالغ زیر را بوسیله وامهای بلندمدت در اختیار بانکهای ذیل خواهد گذاشت:

الف - مبلغ ۳۰۰۹۸۵۳۱۷۶ ریال [سه میلیارد و نه میلیون و هشتصد و پنجاه و سه هزار و یکصد و هشتاد و شش ریال و هشتاد و پنج دینار] در اختیار بانک ملی ایران برای کمک بکارهای تولیدی و صنعتی و معدنی طبق آئین نامه ای که بتصویب هیئت وزیران میرسد.

ب - مبلغ ۶۰۰۰۰۰۰۰۰۰ (ششصد میلیون ریال) در اختیار بانک توسعه صنعتی و معدنی ایران در اجرای قانون مصوب ۱۹ اردیبهشت ماه ۱۳۳۸ و کلیه حقوق بانک ملی ایران طی قرارداد اعطای این مبلغ ببنانک توسعه صنعتی و معدنی ایران عیناً ببنانک مرکزی ایران منتقل میشود.

ماده ۸۸

دولت مکلف است مقررات این قانون را حداکثر تا یکسال از تاریخ تصویب بموقع اجرا بگذارد و کلیه قوانین و مقررات و آئین نامه های مغایر از تاریخ اجرای این قانون ملغی میگردد.

لایحه قانونی فوق که مشتمل بر هشتاد و هشت ماده است (طبق قانون اعطای اختیار بکمیسیونهای مشترک دارائی و داد گستره مجلسین) جهت تصویب لایحه بانکی و پولی کشور و اسامنامه (بانک ملی ایران) در تاریخ هفتم خرداد ماه ۳۹ بتصویب کمیسیونهای نامبرده رسیده قابل اجرا میباشد.